

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Юлия Георгиева Дончева, PhD

Русенски университет „Ангел Кънчев“

относно материалите на докторант *Георгиос Йоаннис Тегос*, за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, в област на висше образование

1. Педагогически науки, по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), с научен ръководител проф. д-р Неда Златинова Балканска, в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата с тема на дисертационния труд: *„Интеграция на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в обучението и ролята на училищното ръководство в началните и средните специални учебни заведения“*.

Данни, констатация и преценка на конкурсната процедура, докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите за конкурса.

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба. Данни за конкурса и докторантурата – На основание чл. 4 от Закона за развитие на Академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ. бр. 81 от 15.10.2010 г., изм. ДВ бр. 101 от 28.12.20210 г.; изм. бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; изм. И доп., бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 05.05.2018 г.), решение на Факултетния съвет на Факултет по науки за образованието и изкуствата от 28.05.2024 г., Протокол № 8 и на основание Заповед № РД-38-276 от 03.06.2024 г. на Ректора на Софийски университет, редовен докторант Георгиос Йоаннис Тегос е отчислен с право на защита с положително

решение на първичното звено за готовност, откривайки процедурата му, давайки ход за защита на дисертационния труд. Спазени са всички предварителни законови и нормативни правила предвидени по настоящата процедура.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.).

От представената автобиография относно **образованието и квалификацията, академичните постижения** на докторанта в хронологичен ред е видно, че образователния ценз, академичното израстване и надграждане е активно и динамично, а именно:

2000 – 2003: Graduate from 1st Integrated High School of Grevena, Greece.

2004 – 2008: Technological Educational Institute of Western Macedonia (Bachelor) Bachelor in IT Applications in Management and Economics. Overall grade: 8.27/10.00. Scholarship from the State Scholarship Foundation (Greece).

2014 – 2015: University of Nicosia (Master of Education) Master Degree in “Special Education”. Overall grade: 3.75/4.00 “Excellent” with “*Summa Cum Laude*”.

2012 – 2019: University of West Macedonia Greece (Bachelor) Bachelor in Business Management (Business IT). Overall grade: 8.41/10.00.

2017 – 2018: University of Nicosia (Master of Education) Master Degree in “Educational Leadership & Management”. Overall grade: 3.77/4.00 “Excellent” with “*Summa Cum Laude*”.

Сертификационни документи:

Education - Certification in Educational Adequacy.

ICT - ECDL Certification. B1 Level ICT Certification. B2 Level ICT Certificate.

Foreign languages - English C2.

Braille - Braille Certification by KEAT Greece (Center for Education and Rehabilitation for Blindness).

Special education - Seminar in “Special Treatment and Education” by Aegean University

Integrated education - Seminar in “Integrated education, distinctness, acceptance, school incorporation” by Aegean University.

Counseling and guidance - Diploma of Specialization in “Counseling and Guidance” (PESYP) by the School of Pedagogical and Technological Education (ASPETE).

Професионален опит (Working experience) в хронологичен ред:

2008: National Bank of Greece (Grevena Branch), Internship at customer service, bank account creations, statements, etc.

2010: Vocation Institution of Grevena, Greece, Teacher at the Faculty of “PC, Communications & Networks” in courses of “Communications”, “Marketing & Advertisement” and “Introduction to IT”.

2016 – 2017: Special Vocational Gymnasium of Acharnae, Athens, Greece, Special Education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

2017 – 2018: 1st Special Primary School of Nea Makri, Athens, Greece, Special education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

2018 – 2019: Integrated Special Vocational Gymnasium – Lyceum of Agios Dimitrios, Athens, Greece, Special education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

2019 – 2022: 1° Integrated Special Vocational Gymnasium – Lyceum of Piraeus, Greece, Special education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

2022 – 2023: Special Vocational Training Workshops of Piraeus, Greece, Special education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

2023 – 2024: 1° Integrated Special Vocational Gymnasium – Lyceum of Piraeus, Greece, Special education teacher in IT courses to children with special needs or/and with learning difficulties.

Докторант Георгиос Йоаннис Тегос е амбициозен млад мъж, отдаден на каузата и фундаменталните компетенции на *Специално образование*, както и активности с широк обхват на тематичност. Прави впечатление непрекъснатото желание, стремеж и реализация към обучение, самоусъвършенстване и провокиране към нови академични постижения на докторанта, като това последното до момента, а именно образователна и научна степен доктор (PhD).

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд.

Актуалността на темата "Интеграция на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в обучението и ролята на училищното ръководство в началните и средните специални учебни заведения" е голяма. Интеграцията на ИКТ в образованието е непрекъснато развиваща се тема, с особена актуалност за началните и средните специални учебни заведения (НУСЗ). **Аргументи:**

- **Дигитална трансформация:** Съвременният свят е силно дигитализиран, а ИКТ са ключови за успешна интеграция в него. НУСЗ не са изключение - те трябва да подготвят учениците за дигитално общество.

- **По-достъпно образование:** ИКТ могат да направят образованието по-достъпно за ученици със специални образователни потребности, осигурявайки им персонализирано обучение и алтернативни методи на преподаване.

- **По-качествено образование:** ИКТ могат да подобрят качеството на образованието, като направят уроците по-интерактивни, мотивиращи и ефективни.

- **Развитие на ключови умения:** ИКТ помагат за развиването на ключови умения, важни за XXI-ви век, като например дигитална грамотност, решаване на проблеми, работа в екип и комуникация.

- **Стратегически приоритет:** Интеграцията на ИКТ е сред стратегическите приоритети на Министерствата на образованието на държавите от Европейския съюз и по целия свят.

Роля на училищното ръководство: Училищното ръководство играе ключова роля в успешното интегриране на ИКТ в НУСЗ. Част от отговорностите му са:

- **Създаване на визия и стратегия за ИКТ:** Ръководството трябва да дефинира ясни цели и задачи за интегриране на ИКТ в учебния процес.

- **Осигуряване на ресурси:** Необходимо е да се осигурят необходимите ресурси, като например хардуер, софтуер, интернет връзка и обучение за учителите.

- **Подкрепа на учителите:** Ръководството трябва да подкрепя учителите в процеса на интегриране на ИКТ, осигурявайки им необходимото обучение и менторство.

- **Насърчаване на иновациите:** Ръководството трябва да стимулира иновативни подходи за използване на ИКТ в обучението.

- **Оценка на ефективността:** Важно е да се оценява ефективността на интегрирането на ИКТ и да се правят необходимите корекции, реформи и нововъведения.

Обобщение: Интеграцията на ИКТ в НУСЗ е ключов фактор за осигуряване на качествено и достъпно образование за всички ученици. Училищното ръководство има важна роля в този процес, създавайки визия, осигурявайки ресурси, подкрепяйки учителите, насърчавайки иновациите и интегриране на високите технологии в учебния процес.

Както винаги научния ръководител на докторантката, проф. д-р Неда Балканска, национално и международно признатия учен, намира най-актуалното, най-ценното, най-съвременното, и в случая менторирайки, извеждайки до край тази трудна тематика, както като обект и предмет, така и като методология на изследване и финализирайки този научен труд до връх, който е образец за всички начинаещи учени! Освен това, всяко едно изследване, теоретично, практическо или практико-приложно, свързано с интегрирането на ИКТ в обучението е ключов фактор за модернизиране на образованието и подготовка на учениците за успех в дигиталното общество. Училищното ръководство играе важна роля в този процес, осигурявайки стратегическо планиране, ресурси и подкрепа. Важно е да се вземат предвид аспекти като киберсигурност, етично ползване на технологиите и професионално развитие на учителите. В съвременното тази информация е от изключителна необходимост, затова трябва да се популяризира и мултиплицира, а не да остане в хартиените страници на научния труд. Поздравления!

4. Структура и съдържание на дисертационния труд. Данни за дисертацията - Дисертационният труд е с обем 232 страници, от които 195

страници са активния текст. Приноси. Приложения на 11 страници и генерално Заключение. Библиографията е експонирана на цели 24 страници и включва заглавия, източници и интернет ресурси на латиница. Има 4 (Четири) публикации по темата. Структурата е с Въведение и Четири глави.

Първа глава – „Училищно ръководство и управление в специалното образование“. *Теоретичните основи включват:* Управление на човешките ресурси в образованието. Структура и роли в училищното ръководство. Функции и ефективност на ръководителя. Роля на учителите и ръководството за интеграция на ученици със специални образователни потребности. Предимства и бариери пред специалното и приобщаващо образование. Съвременно състояние на специалното образование в Гърция. *Значение за темата:* Подчертаване на ролята на училищното ръководство за успешното интегриране на ИКТ в специалното образование.

Втора глава – „Връзка на учители, ученици и училищно ръководство с интегрирането на ИКТ в специалното образование“. *ИКТ в специалното образование:* Дефиниция и видове ИКТ. Предимства от интегриране на ИКТ. Роля на учителите за интегриране на ИКТ. *Фактори, влияещи на интегрирането на ИКТ:* Бариери пред интегрирането на ИКТ. Възприятия и нагласи към ИКТ. Роля на училищното ръководство. *Стратегии за подкрепа:* Роля на училищното ръководство за подкрепа на ИКТ. Обучение на учители по ИКТ. Ефективни стратегии за ръководство в подкрепа на ИКТ.

Трета глава – „Дизайн на изследването“. *Цел, въпроси, хипотези и задачи:* Формулиране на ясна цел и изследователски въпроси. Извеждане на хипотези, подлежащи на проверка. Определяне на конкретни задачи за изпълнение. *Контингент:* Определяне на целевата група за изследване. Описване на характеристиките на участниците. *Методология:* Избор на

подходящ изследователски подход (количествен, качествен, смесен). Описание на използваните методи за събиране на данни (анкети, интервюта, наблюдения). *Инструментарииум*: Разработване или адаптиране на изследователски инструменти. Осигуряване на валидност и надеждност на инструментите.

Четвърта глава – „Анализ на резултатите“. *Демографски данни*: Представяне на демографската информация за участниците. *Интегриране на ИКТ*: Анализ на нивата на интегриране на ИКТ в практиката. *Барииери*: Идентифициране на срещаните барииери пред интегрирането на ИКТ. Възприятия и нагласи за приложение на ИКТ. Ролята на ръководството на училището. Интегриране на ИКТ по отношение на пола и училищното ниво. Сравнителен анализ на компетентността на участниците за приложение на ИКТ, в зависимост от тяхната предварителна подготовка. Сравнителен анализ на компетентността на участниците според вида на тяхната сертификация по ИКТ. Анализ на резултатите на учениците: ИКТ срещу традиционните форми на обучение. Дискусия.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси.

Съдържание и оценка на научните приноси - Докторант Геогиос Тегос извежда 7 (седем основни) както и заключение и изводи, които съответстват и колерират на дисертабилното изследване. Приемам неговата формулировка, допълвайки ги по следния начин:

1) *Преглед на литературата и инструменти*: Ценен ресурс за бъдещи изследователи в областта. Два инструмента: въпросник и експериментална дейност, които могат да бъдат използвани за количествени и качествени изследвания.

2) *Степен и качество на интегриране на ИКТ*: Разкрива вариации в използването на ИКТ в различните аспекти на преподаването. Идентифицира силни и слаби страни на интеграцията на ИКТ.

3) *Влияние на пола, училищното ниво и обучението*: Обучението е ключов фактор за интегриране на ИКТ. Преподавателите с обучение ползват по-широка гама от ИКТ инструменти.

4) *Пречки пред внедряването на ИКТ*: Недостатъчно обучение, липса на ИКТ умения и недостатъчна логистична инфраструктура.

5) *Нагласи и възприятия към използването на ИКТ*: Като цяло положителни нагласи, но и опасения и колебания. Разбирането на възприятията е от решаващо значение за справяне с проблемите.

6) *Влияние на ИКТ върху училищното представяне*: Положително влияние, забележимо сред учениците със специални образователни потребности. Намаляване на грешките и подобряване на академичните постижения.

7) *Роля на училищната администрация*: Решаваща роля за подкрепа и насърчаване на инициативи за интегриране на ИКТ. Необходимост от по-добра логистична инфраструктура.

В обобщение, дисертационният труд допринася за по-доброто разбиране на интегрирането на ИКТ в специалното образование, като: Описва степента и качеството на интегриране на ИКТ. Идентифицира фактори, влияещи на интегрирането на ИКТ. Разкрива ползите от ИКТ за учениците. Подчертава ролята на училищното ръководство. Предлага насоки за преодоляване на пречките и подобряване на интеграцията на ИКТ.

Обобщавайки задължителната част от становището за приносните моменти на научния труд ще отбележа, че разработки от този род трябва да намерят място в научната литература, за да могат педагогическите,

непедагогически специалисти, експертите, заинтересованите по проблематиката да открият своите отговори.

6. Данни за автореферата. Авторефератът, с общ обем от 52 страници, от които една страница „Научни приноси“ (7 на брой) и една страница публикациите по темата (4 на брой), отговарят на всички стандартни изисквания за синтезирана и адекватна, аналитико-систематична разработка на първичния документ, научния текст, както и обективното отразяване съдържанието на дисертационното изследване. Спазени са научните и техническите изисквания за оформянето и презентирането му в хартиения вариант, и в дигиталния вид като On-line публикация. Коректността е видна, анализирана е научната стойност на научния труд, както и количествените данни по нормативните изисквания в националните и вътрешно-институционалните закони и правилници.

Констатирам с удовлетвореност, че няма допуснати нарушения, относно съответствието на дисертацията и оригиналността на труда с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него, Правилника за придобиване на научни степени в СУ „Св. Климент Охридски“ и вътрешните правила на институцията.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания).

7.1. Данни за публикациите.

Дисертантът представя 4 (четири) публикации по темата на научното изследване, издадени в периода 2022 – 2023 година. Всичките са самостоятелни. Съдържанието им е адекватно и съответства на дисертацията, както като етапност, така и като континуум.

7.2. Преценка за съответствие на научната продукция според изискванията на ЗРАС: Докторантът участва със следната научна

продукция, съотнесена към Наукометричните критерии за минималните национални изисквания към научната и преподавателска дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Област 1. Педагогически науки, както следва:

- *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, Група А, Показател 1 → 50 точки.*

- *Група Г 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове: 4 брой самостоятелни x 10 точки = 40 точки;*

Публикации - общо 4 броя, самостоятелни, публикувани в периода от 2022 до 2023 г. Общ брой точки по показател Публикации = 40 точки.

Общ брой точки по показатели от групи А и Г = 90 точки.

От тук, категорично може да се обобщи, че сумата от показателите на съответните групи **напълно отговаря**, надвишавайки многократно, минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“) за област 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

8. Лични впечатления.

Не познавам лично Георгиос Йоаннис Тегос, но съдейки по научната продукция – дисертация, автореферат и публикации, предоставена за участие в конкурса, мога да констатирам, че заедно, под изключително професионалното и компетентно ръководене на научния си ръководител проф. д-р Неда Балканска, е финализиран научен труд, чиято тематика е особено значима, актуална и бих казала на крачка пред времето си, не

съдържаща значими слабости, които да омаловажат нейните достойнства.
Поздравления!

9. Бележки, препоръки и въпроси.

Бележки, положителни:

Актуална тема: Интегрирането на ИКТ в образованието, особено в специалното образование, е изключително актуална и важна тема.

Комплексен подход: Дисертационният труд разглежда темата от различни гледни точки, включително теоретични основи, емпирично изследване и практическо приложение.

Практическа значимост: Резултатите от изследването могат да бъдат използвани за подобряване на интеграцията на ИКТ в специалното образование и за подкрепа на учителите и училищното ръководство.

Методологическа коректност: Използваните методи на изследване са подходящи и резултатите са надеждни.

Яснота и логичност: Текстът е добре структуриран, ясен и логичен.

Препоръки:

Разширяване на изследването: Може да се разгледат по-задълбочено различните видове ИКТ и тяхното приложение в специалното образование.

Сравнителен анализ: Може да се направи сравнителен анализ с други страни, за да се видят най-добрите практики за интегриране на ИКТ в специалното образование.

Практически насоки: Могат да се разработят практически насоки за учители и училищно ръководство за по-ефективно интегриране на ИКТ в учебния процес.

Разпространение на резултатите: Резултатите от изследването могат да бъдат представени на научни конференции и публикувани в научни списания, за да достигнат до по-широка аудитория. Тоест, добре е

докторанта да разшири своето участие в международни образователни проекти. Тоест да има стремеж за/към популяризиране на резултатите от изследователската дейност в публикации, конференции, научни срещи и т.н., за да бъдат чути, видими и разпознаваеми резултатите, които наистина са значими.

Въпроси:

- Какви са най-ефективните методи за обучение на учители по ИКТ?
- Как може да се осигури необходимата инфраструктура за интегриране на ИКТ в специалното образование?
- Как могат да се преодолеят бариерите пред интегрирането на ИКТ?
- Как може да се оцени влиянието на ИКТ върху академичните постижения на учениците със специални образователни потребности?
- Как може да се гарантира, че ИКТ се използват по етичен и отговорен начин в специалното образование?

Освен това, бих искала да подчертая, че темата е много значима и е важно да се продължи работата в тази посока.

10. Заключение - Докторант *Георгиос Йоаннис Тегос* е изпълнил задълженията си произтичащи от изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“, както и задълженията по съответния индивидуален учебен план на докторанта, тоест отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСР. Формата и съдържанието на дисертационния труд отговарят на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Всички административни процедури са спазени.

Имайки предвид гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси.

Заявявам своя **положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“** на **Георгиос Йоаннис Тегос** от професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), област на висше образование 1. Педагогически науки.

Изготвил рецензията,
в качеството си на член на научното жури: .....
(Проф. д.н. Юлия Дончева, PhD)

25.06.2024 г.

